

Nr 10

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående Främjande i allmänhet av fiskerinäringen för budgetåret 1970/71 jämte motioner.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 (bilaga 11, punkten E 3, s. 73—74) föreslagit riksdagen att till Främjande i allmänhet av fiskerinäringen för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 265 000 kr.

Anslag för motsvarande ändamål är i gällande riksstat uppförda med sammanlagt 245 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 519 av herrar Annerås och Hermansson och II: 610 av herrar Åberg och Berndtsson, vari hemställts att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att bidrag måtte kunna utgå till fiskare för anskaffande av brandsläckningsanordning ur anslaget Främjande i allmänhet av fiskerinäringen och att nödig uppräknig av anslaget företages,

dels de likalydande motionerna I: 918 av herr Annerås m. fl. och II: 611 av herr Åberg m. fl., vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av hithörande anslagsfrågor under rubriken E. Fiske i prop. 1970:1 bil. 11 1. under nämnda rubrik upptar ett förslagsanslag på 20 000 kr. med benämningen "Statlig garanti för befrämjande av försöksfiske" och med borttagande av den för ändamålet beräknade anslagsposten under reservationsanslaget "E. 3. Främjande i allmänhet av fiskerinäringen", 2. beslutar om de förbättringar av garantibestämmelserna som bl. a. Svenska västkustfiskarnas centralförbund och fiskeristyrelsen uttalat sig för så sent som hösten 1969,

dels de likalydande motionerna I: 947 av herr Svenungsson m. fl. och II: 1077 av herr Carlshamre, vari hemställts att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder för förlängning av stödfartyget Hanös expeditionstid samt om åtgärder för att bereda det svenska räkfisket ett stöd motsvarande det som sillfisket i Nordsjön åtnjuter.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionerna I: 519 och II: 610 från fiskeristyrelsen och Sveriges fiskares riksförbund samt över motionerna I: 947 och II: 1077 från fiskeristyrelsen, Sveriges fiskares riksförbund och överbefälhavaren. Se bilaga till detta utlåtande.

Utskottet. Kungl. Maj:t har i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln föreslagit att ett reservationsanslag av 265 000 kr. förs upp un-

der rubriken Främjande i allmänhet av fiskerinäringen. Detta anslag skall enligt förslaget användas för sådana utgifter, som för närvarande bestrids från den till Kungl. Maj:ts disposition stående anslagsposten under reservationsanslaget Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen samt från reservationsanslagen Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelefon m. m. och Stödfartyg för sillfisket. Även ersättningar som nu utgår från förslagsanslaget Statlig garanti för befrämjande av försöksfiske avses i fortsättningen bestridas från det nya reservationsanslaget.

Den i propositionen föreslagna anslagsomläggningen synes utskottet ändamålsenlig och föranleder därför ingen invändning från utskottets sida. Detta innebär bl. a. att utskottet inte biträder det i motionerna I: 918 och II: 611 framförda yrkandet om bibehållandet av ett särskilt förslagsanslag till statlig garanti för befrämjande av försöksfiske. I motionerna uttrycks vissa farhågor för att möjligheterna till fortsatt garantigivning kommer att beskäras genom den föreslagna anslagsomläggningen. I anledning härav vill utskottet hänvisa till att departementschefen i fråga om medelsbehovet för täckande av förluster i anslutning till lämnade statsgarantier tagit hänsyn till att viss disponibel reservation beräknas föreligga vid utgången av innevarande budgetår, vilken bör kunna tas i anspråk för bl. a. detta anslagsändamål.

Som framgår av propositionen har departementschefen inte varit beredd biträda ett av fiskeristyrelsen framlagt förslag om höjning av ramen för förenämnda statsgarantier och om ändring av grunderna för beräkningen av ersättningar vid förluster på försöksfiske. Utskottet, som i likhet med departementschefen vill erinra om att garantiramen genom beslut av riksdagen så sent som föregående år höjdes från 160 000 kr. till 200 000 kr., ansluter sig härvidlag till departementschefens ståndpunkt. Till följd härav avstyrks de i förenämnda motioner framförda yrkandena om ändring av garantibestämmelserna i nu berörda hänseenden.

Vad gäller det i motionerna I: 519 och II: 610 väckta förslaget om statsbidrag till fiskare för anskaffande av brandsläckningsutrustning vill utskottet framhålla, att det självfallet framstår som synnerligen angeläget att fiskefartygen med hänsyn till verksamhetens riskfyllda karaktär är försedd med så ändamålsenlig säkerhetsutrustning som möjligt. Utskottet vill erinra om att de olika stödåtgärder som finansieras med medel från förevarande anslag i stor utsträckning just utformats med syftet att bidra till en ökad säkerhet inom fisket. Frågan om vilka ytterligare åtgärder som kan behövas för att förbättra förhållandena i nu förevarande avseende synes höra prövas i ett större sammanhang. Utskottet är således inte berett att på föreliggande material framlägga något förslag beträffande det lämpliga sättet att underlätta anskaffandet av exempelvis brandsläckningsutrustning till fartygen. Som nämnts i remissyttrandena över motionerna är numera sådan utrustning obligatorisk när det gäller de större fiskefartygen men givetvis är det i hög grad önskvärt att jämväl de mindre fiskefartygen kan förses med ifråga-

varande säkerhetsutrustning. Enligt vad utskottet erfarit avser fiskprisutredningen att göra en allmän avvägning mellan olika stödformer till fisket och utskottet föreslår därför att nu ifrågavarande motioner jämte däröver avgivna remissutlåtanden överlämnas till nämnda utredning.

Som inledningsvis nämnts skall enligt Kungl. Maj:ts förslag vissa särskilda kostnader som är förenade med att ett av marinens fartyg årligen tas i anspråk som bevakningsfartyg till stöd för det svenska sillfisket på Nordsjön i fortsättningen bestridas från förevarande anslag. Övriga kostnader för nämnda expeditioner skall liksom hittills bekostas från marinens anslag. Tiden för stödfartygsexpeditionerna har de tre senaste åren omfattat ca 12 veckor mot tidigare 8 veckor. Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning av 65 000 kr. under detta anslag har beräknats utifrån förutsättningen av oförändrad expeditionstid om ca 12 veckor under nästa budgetår. I motionerna I: 947 och II: 1077 framhålls den stora betydelse, som insatsen av ifrågavarande stödfartyg har för det svenska sillfisket på Nordsjön. Motionärerna anser dock att ytterligare åtgärder krävs för att ge de svenska fiskarna erforderlig assistans i förevarande avseende. I avvaktan på att Sverige får ett fullvärdigt bevakningsfartyg, i stånd att under större delen av året fungera som stödfartyg för fisket, är det enligt motionärernas mening angeläget att expeditionstiden för nuvarande stödfartyg, som utgörs av minsveparen Hanö, utsträcks väsentligt. Motionärerna finner det också nödvändigt att det svenska räkfisket, som numera måste bedrivas allt längre ut till havs, får ett liknande stöd som sillfisket i förevarande avseende.

Även utskottet anser sig böra understryka, att den verksamhet som bedrivs av ifrågavarande stödfartyg är av utomordentligt stor betydelse för de svenska fiskare som bedriver sillfiske på Nordsjön. Utskottet vill därför uttrycka sin tillfredsställelse över att chefen för marinen enligt vad som framgår av remissyttrande över nu behandlade motioner är beredd medverka till att det svenska fisket så långt resurserna medger lämnas stöd bl. a. genom insats av bevakningsfartyg. Som framgår av yttrandet räknar chefen för marinen med att kunna ställa minsveparen Hanö till förfogande som stödfartyg under tiden augusti—oktober 1970 och 1971. En förlängning av expeditionstiden utöver denna tid bedöms för närvarande inte möjlig, enär ifrågavarande fartygstyp såväl i fråga om utrymmen som beträffande hygieniska förhållanden ej är anpassad för längre expeditioner till farvatten långt från hemmabaser. I samverkan med fiskeristyrelsen undersöker emellertid chefen för marinen möjligheten att anskaffa och insätta annat fartyg i stödfartygsverksamheten från och med år 1972, varvid även expeditionstiden avses bli prövad på nytt. Med hänsyn till det anförda finner utskottet ej befogat att föreslå någon särskild åtgärd från riksdagens sida i anledning av förevarande yrkande i motionerna I: 947 och II: 1077. Vad gäller det i samma motioner framförda kravet på åtgärder för att tillgodose räkfiskets behov av assistans från stödfartyg framgår av remissyttrandet från Sveriges fiskares riksförbund att det vid hittillsvarande stödfartygsverksamhet i

praktiken inte görs någon åtskillnad mellan olika slag av fisken, även om den numerärt dominerande sillflottan av naturliga skäl är den som oftast anlitar stödfartyget. Motionärernas önskemål på denna punkt synes sålunda redan vara tillgodosedda.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande förevarande anslagspunkt föranleder, utöver vad i det föregående anförts, inte något särskilt uttalande från utskottets sida. Utskottet hemställer därför

att riksdagen

1. lämnar motionerna I: 918 och II: 611 utan åtgärd,

2. a. lämnar motionerna I: 947 och II: 1077 utan åtgärd, såvitt desamma avser förlängning av expeditionstiden för stödfartygsverksamheten,

b. anser motionerna I: 947 och II: 1077, såvitt desamma berör det svenska räkfiskets behov av stödfartyg, besvarade med vad utskottet i det föregående anförts,

3. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 519 och II: 610, såvitt desamma avser medelsanvisning för bidrag till fiskare för anskaffande av viss brandsläckningsutrustning, till *Främjande i allmänhet av fiskerinäringen* för budgetåret 1970/71 på driftbudgeten under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 265 000 kr.,

4. hos Kungl. Maj:t anhåller att motionerna I: 519 och II: 610, såvitt i övrigt är i fråga, jämte däröver avgivna remissyttranden överlämnas till fiskprisutredningen.

Stockholm den 17 mars 1970

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Mossberger (s), Skårman (fp), Hedström (s), Carl Eskilsson (m)*, Magnusson (s), Augustsson (s), Skagerlund (fp), Svenungsson (m)*, fru Margit Lundblad (s) och herr Nils Nilsson (cp)*;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie (cp), Johanson i Västervik (s), Persson i Skänninge (s), Lundmark (s), Trana (s), Jonasson (cp)*, Johansson i Simrishamn (s), fru Lindberg (s)*, herrar Hedin (m)* och Åberg (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

angående statlig garanti för befrämjande av försöksfiske av herrar *Hedin* (m) och *Åberg* (fp).

Bilaga

Yttranden över motionerna I: 519 och II: 610 (p. 17)

Fiskeristyrelsen (18.2.1970)

Fiskeristyrelsen säger sig vara beredd att biträda det remitterade motionsparets syfte och anger därvid följande motivering.

Det beslut av sjöfartsstyrelsen som motionärerna åsyftar har upptagits i ämbetsverkets cirkulärskrivelse till samtliga överinspektörer inom statens fartygsinspektion 19.12.1968, dnr 1654 AU, och har i nu aktuell del följande lydelse.

”Fiskefartyg med en bruttodräktighet av minst 75 reg.ton och vilkas maskinrum under viss tid vid fartygets nyttjande är obemannade skall från och med den 1 januari 1970 vara utrustade med ett av sjöfartsstyrelsen godkänt fast system för släckande av brand i maskinrum. Tillopp och avlopp för alla ventilationssystem skall kunna stängas från lätt åtkomlig plats utanför berört utrymme i händelse av brand. — Styrelsen vill samtidigt rekommendera att ovanstående betr. brandsläckning och ventilation i möjligaste mån iakttages även på mindre fiskefartyg.”

Numera sjöfartsverkets centralförvaltning har kompletterat ovanstående, grundläggande bestämmelse — som avser brandsläckning med kolsyra (CO₂) — med tilläggsföreskrifter 23.5. och 22.7.1969 av innebörd att kolsyremängden beräknas efter 35 %-ig fyllnadsgrad av maskinrummet under förutsättning att rummet tätt kan tillslutas och om så icke är fallet skall 100 %-ig fyllnadsgrad tillämpas. Enligt teknisk sakkunskap räcker vid den lägre fyllnadsgraden i allmänhet 90 kg kolsyra eller 3 st 30 kg flaskor gott och väl till, medan man vid den högre fyllnadsgraden får gå upp till 6 å 8 flaskor.

För att belysa kostnadsfrågan har fiskeristyrelsen infordrat uppgifter från två företag som marknadsför godkända brandsläckningssystem. Det ena företaget anger totalkostnaden till ca 7 000 kr. för fiskefartyg i trä och till ca kr. 6 000 för fiskefartyg i stål med 3, resp. 2 kolsyrebehållare å 45 kg och med installationskostnaderna i båda fallen ingående med 2 500 å 3 000 kr. Det andra företaget anger priset för två olika alternativ, inklusive installationskostnader, till resp. 4 700 och 5 000 kr.

Betydelsen ur säkerhetssynpunkt av ifrågavarande, för större fiskefartyg obligatoriska och för annat fiskefartygstonnage rekommenderade brandsläckningsanordningar för maskinrum är uppenbar. Installationerna bör därför främjas genom stimulansbidrag av statsmedel.

Såvitt styrelsen kan bedöma blir det knappast möjligt att rymma den föreslagna nya statsbidragsgivningen inom ramen för det i prop. 1970: 1 bil. 11 under E 3 föreslagna reservationsanslaget Främjande i allmänhet av fiskerinäringen. Denna bedömning grundar styrelsen på följande skäl.

Inom anslaget skall finansieras engångsbidrag å 1 200 kr. resp. 1 000 kr. för radiotelefonstationer resp. gummilivflottar för fiskefartyg förutom sådana andra ändamål som täckning av förluster på garantier för försöksfiske.

Antalet svenska fiskefartyg med en bruttodräktighet av minst 75 reg.ton uppgår enligt "Svensk skeppslista" 1969 till 300. Med ett statsbidragsbelopp på 2 500 kr. enligt motionärernas förslag — vilket mot bakgrunden av de ovan lämnade kostnadsuppgifterna förefaller realistiskt — skulle den teoretiska maximibelastningen på anslaget bli sammanlagt 750 000 kr. Givetvis kommer en eventuell bidragsgivning att utsträckas över en längre tidsperiod än ett budgetår, men redan med 30 bidrag på ettvar 2 500 kr. per budgetår blir belastningen 75 000 kr.

Som motionärerna påpekat har kostnaderna för det nya brandskyddsobligatoriet kommit till i en svår lågkonjunktur för vårt lands fiske, något som i sin mån också talar för bifall till motionsparets syfte oaktat anslagsfrågans besvärliga läge.

Det torde vid bifall till motionsparet I: 519 och II: 610 få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av fiskeristyrelsen i samråd med sjöfartsverkets centralförvaltning, utfärda närmare bestämmelser om ifrågakavarende statsbidragsgivning. Härvid bör uppmärksammas *dels* att statsbidrag bör kunna utgå till anläggning av godkänd typ som installerats efter 31.12.1968 — d. v. s. efter utfärdandet 19.12.1968 av sjöfartsverkets bestämmelser men före ikraftträdandet därav 1.1.1970 — *dels* att någon återbetalningsskyldighet av statsbidrag vid försäljning av ifrågakommande fiskefartyg till utlandet inte bör stadgas.

Sveriges fiskares riksförbund (20.2.1970)

Riksförbundet tillstyrker motionerna och framhåller därvid.

Som motionärerna framhåller skall sedan 1 januari 1970 enligt Kungl. Sjöfartsstyrelsens beslut fiskefartyg på över 75 reg.ton vara försedda med automatisk brandsläckningsanordning. Denna åtgärd är utan tvekan väl motiverad ur säkerhetssynpunkt men kommer tyvärr vid en tidpunkt då det svenska fisket brottas med mycket stora ekonomiska svårigheter. Riksförbundet instämmer därför helt i motionernas syfte att bidrag beviljas ur Anslaget för främjande i allmänhet för fiskerinäringen. Likaså synes oss det föreslagna beloppet 2 500 kr. vara väl avvägt med tanke på kostnaderna för godkända brandsläckningsanordningar.

Med erfarenheter från de tidigare ändamål, vartill bidrag utgår ur ovan nämnda anslag, nämligen för anskaffande av radiotelefoner samt livräddningsflottor synes oss en uppräknig med 100 000 kr. av anslaget behöva föreslås. Visserligen kan det inträffa att summan av inkomna ansökningar de första åren blir större än vad som kan rymmas inom denna summa, men i likhet med vad som tidigare tillämpats beträffande exempelvis radiotelefonerna bör därvid överskjutande ansökningar få stå över och behandlas i tur och ordning efterföljande budgetår.

Yttranden över motionerna I: 947 och II: 1077 (p. 17)

Fiskeristyrelsen (10.2.1970)

Fiskeristyrelsen erinrar inledningsvis om att 1969 års riksdag i överensstämmelse med jordbruksutskottets hemställan (1969: 1, p. 34) lämnade vissa motioner angående ökat anslag till stödfartyg för sillfisket för budgetåret 1969/70 utan åtgärd.

Till ytterligare upplysning i ärendet återger styrelsen följande utdrag ur fartygschefens på minsveparen Hanö rapport till chefen för Västkustens örlogsbas angående 1969 års stödfartygsexpedition.

”De tre senaste årens stödfartygsexpeditioner har omfattat cirka 12 veckor mot tidigare 8 veckor. I samband med denna förlängning av expeditionstiden framkommer alltmera behovet av att ett modernare och mera ändamålsenligt fartyg avses för verksamheten. Man måste taga i betraktande att fartyget byggts som minsvepare och att det då ligger avsevärd tid i hemmahamn med möjlighet till rekreation och avkoppling på ett helt annat sätt än vad som är möjligt under en Nordsjöexpedition. Utrymmena och de hygieniska förhållandena motsvarar icke vad som nuförtiden är önskvärt för en utlandsexpedition på tre månader. Fartyget börjar också bli alltmer nedslitet rent allmänt sett och kan icke beräknas användbart för detta ändamål alltför många år framåt.”

Sveriges fiskares riksförbund (20.2.1970)

Riksförbundet tillstyrker motionernas syfte att expeditionstiden för stödfartyget Hanö utsträcker så långt som möjligt så att samtliga nordsjöfiskare därigenom kan erhålla ett värdefullt och nödvändigt stöd. I anslutning här till anför riksförbundet följande.

Som framhålls i motionerna är den verksamhet som bedrivs av stödfartyget Hanö av utomordentligt stor betydelse för de svenska fiskare som bedriver sillfiske på Nordsjön. Utan tvekan skulle det vara av stort värde om tiden för Hanös stödoperationer på Nordsjön kunde utsträckas.

Så långt riksförbundet har sig bekant görs ingen skillnad i Hanös stödverksamhet för olika slag av fisken även om den numerärt dominerande sillflottan oftast anlitar Hanö. Assistans har dock vid vissa tillfällen lämnats såväl räkfiskare som andra fiskare. Antalet räkfiskare som nu fiskar i Nordsjön tenderar att öka, varför behovet av assistans därmed också blir större.

Överbefälhavaren (18.2.1970)

Överbefälhavaren biträder följande av chefen för marinen framförda synpunkter i ärendet.

1. Under de senaste tjugo åren har marinen ställt örlogsfartyg till förfogande som stödfartyg åt det svenska fisket vid Island och i Nordsjön m. m.

Fr. o. m. 1967 har stödfartygsexpedition utgått årligen under tiden augusti—oktober (ca 12 veckor/år).

2. Viss del av kostnaderna för denna verksamhet har bestritts av medel från nionde huvudtiteln intill ett av Kungl. Maj:t årligen fastställt belopp (storleksordning 11 000 kr. månad).

Denna medelstildelning har varit avsedd att täcka kostnaderna för drivmedel under gång, speciell inredning och utrustning på stödfartyget, skador på och onormal förslitning av materielen samt ersättning till expeditionsledaren (viss representation).

Övriga kostnader har bestritts från marinen tilldelade medel. Till besättningen har under expeditionen utgått särskilt tillägg i storlek svarande mot ”isbryartilläggen”.

3. I en utredning som utfördes under 1968 inom marinstaben rörande marinens medverkan vid stöd åt havsfisket konstaterades bl. a.

att det sjömilitära utbildningsvärdet av denna verksamhet var relativt ringa i vad avser befälet

att endast vissa delar av den värnpliktiga besättningen på stödfartyget kan utnyttjas för krigsplacering emedan stödfartygsverksamheten medför väsentliga avvikelser från eljest föreskriven fartygs- och förbandsutbildning

att materielkostnaderna inklusive materielunderhåll för stödfartyg typ Hanö uppgår till ca 60 000 kr. för en tre månaders expedition (merkostnader)

att driftkostnaderna för stödfartyg typ Hanö uppgår till ca 30 000 kr. per expeditionsmånad (drivmedel, förplågnad, sjötillägg m. m.)

att stödfartygsexpeditionen för närvarande kostar ca 150 000 kr./år (stambefälets fasta lönekostnader och allmänna dagskostnader för de värnpliktiga icke inräknade).

4. Enligt chefens för marinen bedömning är endast kustminsvepare typ Hanö lämpade för uppgiften att tjänstgöra som stödfartyg. Minsveparen Hanö är för närvarande delvis ombyggd och anpassad för att lösa bl. a. stödfartygsuppgifter.

Med hänsyn till örlogsflottans beredskap och med hänsyn till det intensiva utnyttjandet för utbildning och övningar av övriga minsvepare, kan CM icke tillstyrka att annan minsvepare f. n. ombyggs och utrustas för ändamålet.

5. De senaste årens erfarenheter från stödfartygsexpeditioner med Hanö har emellertid visat att utrymmen och de hygieniska förhållandena ombord icke motsvarar vad som bör krävas av ett fartyg under flera månaders expedition till farvatten långt från hemmabaser. Fartyget är byggt för expeditioner i svenska farvatten med närbelägna serviceorgan och goda möjligheter till rekreation och avkoppling för besättningarna.

Fartygsmaterielen på Hanö är för närvarande också delvis hårt nedsliten. Kostnaderna för nödvändig upprustning inför 1970 års stödfartygsexpedition har beräknats till ca 33 000 kr. Fartyget skall vidare planenligt tagas ur tjänst för att genomgå generalöversyn fr. o. m. hösten 1971.

6. Chefen för marinen anser — liksom hittills — att det är angeläget att stöd kan lämnas åt det svenska fisket och är beredd medverka härtill så långt resurserna medger bl. a. genom insats av stödfartyg.

CM anser emellertid att kostnaderna för stödfartygsverksamheten bör täckas genom anslag från nionde huvudtiteln, i princip på det sätt, varigenom marinen för närvarande gottgöres från åttonde huvudtiteln för medverkan i isbrytnings- och sjömättningsverksamhet. CM räknar med att ställa minsveparen Hanö till förfogande som stödfartyg under tiden augusti—oktober 1970 och 1971. En förlängning av stödfartygsexpeditionen utöver denna tid bedömes med hänsyn till vad ovan anförts för närvarande icke möjlig.

CM undersöker vidare möjligheten att anskaffa och insätta annat fartyg i stödfartygsverksamheten (fr. o. m. 1972) varvid även tiden för stödfartygsverksamheten avses prövas på nytt. CM samverkar här med bl. a. fiskeristyrelsen.